

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ

В.С. Теленчук, аспірант*

Житомирський національний агроєкологічний університет

Розглянуто питання розвитку інноваційної діяльності м'ясопереробних підприємств Житомирської області. Проведені дослідження важливих проблем інноваційної діяльності та запропоновано шляхи її активізації, що дасть змогу значно підвищити рівень інноваційної активності даних підприємств.

Постановка проблеми. Відсутність цілісної системи ефективного регулювання аграрного сектора нашої держави призвело до неможливості його функціонування та виникнення конкурентоспроможних підприємств, які б вільно працювали в сучасних ринкових умовах. Розвиток АПК на сьогодні характеризується численними явними та прихованими протиріччями, що визначають необхідність глибоких структурних перетворень та вдосконалення всієї системи відносин у даній підсистемі народного господарства.

* Науковий керівник – Г.В. Осовська, к. е. н., професор

Однією з головних умов виходу аграрної економіки із затяжної кризи є інноваційна модель її розвитку. Зарубіжна та вітчизняна практика доводить, що саме інноваційні зрушення в будь-якій галузі господарювання на сучасному етапі трансформації аграрного сектору здатні не тільки забезпечити високі показники економічного росту, але й вирішити деякі соціальні проблеми та забезпечити конкурентоспроможність економіки. Підприємства м'ясопереробної галузі не є винятком. Враховуючи те, що галузь є стратегічною, вона потребує негайних кардинальних змін, в основі яких має стати інноваційна діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу питанням інноваційного розвитку на даний час приділено у працях українських вчених: О.І. Амоши, Ю.М. Бажала, В.М. Гейця, О.О. Лапко, Б.А. Маліцького, Л.І. Федулової.

Такі дослідники, як А.Ф. Борисова, О.М. Буднік, О.П. Русак, А.В. Трохимчук, у своїх працях висвітлюють різні аспекти проблем розвитку аграрного сектору Житомирської області. Але, разом з тим, економічні умови функціонування будь-якої галузі господарства постійно змінюються, що, в свою чергу, потребує нових тенденцій її розвитку. Не вирішеними залишаються проблеми, які пов'язані з формуванням та розвитком інноваційної діяльності на м'ясопереробних підприємствах.

Мета дослідження. Дослідити рівень інноваційної діяльності м'ясопереробних підприємств Житомирської області. Визначити проблеми, які перешкоджають запровадженню інновацій. Запропонувати напрями активізації інноваційної діяльності, що дасть змогу значно підвищити рівень інноваційної активності м'ясопереробних підприємств.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку сільського господарства перед агропромисловим комплексом країни постає низка важливих завдань. Що стосується м'ясопродуктового підкомплексу, то одна з важливих проблем полягає в надійному забезпеченні населення м'ясом і м'ясопродуктами та якості харчування. В умовах світової економічної кризи, незважаючи на деякі позитивні зрушення, ця проблема залишається невирішеною, не вдається зупинити спад виробництва. Через нестачу сировини підприємства м'ясопродуктового підкомплексу опинилися у скрутному економічному становищі. Розпадаються сировинні зони, зношується матеріально-технічна база, виробничі потужності цих підприємств використовуються не на повну силу. Крім того, низька купівельна спроможність населення призвела до проблем з реалізацією вітчизняної продукції, навіть з урахуванням скорочення обсягів її виробництва.

Такий стан, який склався в м'ясопродуктовому підкомплексі на даний час, потребує негайної реалізації заходів щодо вирішення організаційних питань розвитку, зміни структури та збільшення обсягів виробництва м'яса та м'ясопродуктів, підвищення ефективності виробництва.

Багато вчених та дослідників плідно працюють над цією проблемою. Їхні праці та дослідження відрізняються певною неоднозначністю та суперечністю в своїх доведеннях. Але більшість науковців схиляються до думки, що однією з головних умов виходу аграрного сектору з затяжної економічної кризи є інноваційна модель розвитку.

С.І. Дем'яненко зазначає, що загальна мета забезпечення інноваційного процесу – прискорити впровадження нових технологій у виробництво, за рахунок чого збільшити його обсяг та прибуток підприємств шляхом зниження питомих виробничих витрат[1, с. 94]. Г. Колосов та М. Шарко наголошують, що розробка системи заходів щодо підвищення економічної активності є однією з найбільш значущих детермінант інноваційного механізму регіонального розвитку, що вимагають аналізу економічного становища регіону[2, с. 14].

На сучасному етапі діяльність м'ясопереробних підприємств Житомирської області представлена 34 підприємствами. У галузі зосереджено 11,9% основних засобів харчової промисловості. Інноваційно активними вважаються 16 підприємств, враховуючи, що дані підприємства застосовують різні види інновацій. Але переважна більшість виробників зосереджують свою увагу на продуктових, технічних та технологічних інноваціях. Так, трьома підприємствами за 2008 р. було запроваджено 78 видів нової ковбасної продукції, включаючи варені ковбаси, сардельки, сосиски, різні види шинки, шпикку та копчені вироби. На 14 підприємствах були запроваджені технічні інновації, наприклад, запуск у виробництво нових видів технічного устаткування, а саме: вакуум-пакувальних машин, високошвидкісних куттерів, машин для зняття шкурки для шпикку, масажору для виготовлення копченостей. На одному підприємстві встановлене австрійське обладнання по створенню кліматичних умов для дозрівання сирокопчених ковбас, яке не має аналогів в Україні. На п'яти підприємствах були запроваджені організаційні та маркетингові інновації.

Варто зазначити, що м'ясопереробна галузь Житомирської області цікавить іноземних інвесторів. Так, у 2008 р. 6 підприємств галузі з 5 районів мали закордонних інвесторів. Це підприємці з Данії, Чехії, США, Польщі, Російської Федерації та Кіпру. Найбільші іноземні вкладення належать інвесторам з США [3, с. 7]. Щодо загальної суми інвестиційних вкладень, то у 2008 р. вона становила

2,1 млн. дол. США, що складає відповідно 17,6% інвестицій всієї харчової галузі. Найбільші внески належали інвесторам зі Сполучених Штатів. Але фінансова криза змушує підприємства скорочувати обсяги інвестицій: за минулий рік освоєно 7,1 млн. грн., або 41,4% обсягу відповідного періоду попереднього року.

У розвиток свого виробничого потенціалу підприємствами м'ясопереробної галузі вкладено 23, 6 млн. грн., що на 43% більше, ніж у попередньому (табл.). Витрати на будівельно-монтажні роботи збільшилися на 4%, а витрати на вартість машин та обладнання на 47%. Збільшилася питома вага інвестицій у всій харчовій промисловості – на 10,3% відповідно до 2006 р. Але такий показник, як темп зниження інвестицій в основний капітал, зменшився на 25,7%, відповідно до 2006 р.

Таблиця. Інвестиції в основний капітал у виробництво м'яса та м'ясних продуктів

Інвестиції	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2008 р. у % до 2006 р.
Інвестиції в основний капітал, у фактичних цінах відповідних років, тис.грн.	16503	11409	23641	143
у т.ч. витрати на будівельно-монтажні роботи	1407	3751	1413	100,4
вартість машин та обладнання	15096	7545	22214	147
Темп зниження інвестицій в основний капітал, %	253,1	57,5	188,1	74,3
Питома вага у харчовій промисловості, %	8,7	7,2	9,6	110,3

Джерело: Розраховано за даними Головного управління статистики в Житомирській області [4].

Висновки. Проведене дослідження інноваційної діяльності м'ясопереробних підприємств Житомирської області показало, що, незважаючи на скрутне економічне становище та кризові явища в АПК загалом, дані підприємства все ж таки здійснюють інноваційну діяльність, хоч і в малих обсягах. І саме інноваційна діяльність сприяла розширенню асортименту продукції, створенню нових ринків збуту, зростанню виробничих потужностей, поліпшенню умов праці. В області створено всі необхідні умови для ефективного функціонування м'ясопереробної галузі та забезпечення населення необхідними продуктами харчування. Але не всі підприємства області працюють, максимально використовуючи всі свої потужності. Існує ряд негативних факторів, які певним чином перешкоджають ефективній інноваційній діяльності м'ясопереробних підприємств. Саме тому на сучасному етапі господарювання всі зусилля керівників мають бути зосереджені саме на активізації інноваційної діяльності для

забезпечення високих показників економічного росту та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Список використаних джерел

1. Дем'яненко С.І. Інноваційне зростання – основа стабільності агропромислового комплексу / С. І. Дем'яненко // Наука та інновації. – 2005. – №1 Т.1. – С. 94
2. Копосов Г. Сучасні проблеми функціонування й детермінанти інноваційного механізму регіонального розвитку // Г. Копосов, М. Шарко // Регіональна економіка – 2005. – № 1 – С. 14.
3. Основні аспекти виробництва та реалізації м'яса та м'ясопродуктів в області у 2008 році. Економічна доповідь. // Статистичний щорічник Головного управління статистики у Житомірській області. – 2009. – С. 7.
4. Статистичний збірник Житомирської області 2008 р. // Головне управління статистики в Житомирській області. – Житомир, 2008.